

Pest, márczius 12-kén 1854.

A 'Vasárnapi Ujság' betenként egyszer egy nagy negyedréti iven meg fog jelenni. Előfizetési díj helyben: márczius, aprilis, május és június hónapokra, azaz: négy hónapra 40 pkr. (Házhoz küldve 1 pft.) — Márcziustól fogva utolsó decemberig, azaz: tíz hónapra 1 ft. 40 kr. pp. (Házhoz küldve 2 ft., 24 kr. pp.)

Postán elküldve minden egyéb költség nélkül: márczius, aprilis, május és június hónapokra, azaz: négy hónapra 1 pft. — Márcziustól fogva utolsó decemberig, azaz: tíz hónapra 2 ft. 24 kr. pp. — Az előfizetési díj az alulírt kiadókhöz bérmentve utasítandók. — Landerer és Heckenast, kintók (Egyetem-utca 4 szám alatt).

Lajos Napoleon.

Alig van ember, kiről olly rövid idő alatt annyi különféle jellemrajzokat olvastunk volna, mint a mostani francia császárról, Napoleonnól. Most ismét Angliában jelent meg egy röpirat, mellynek szerzője, úgy látszik, hosszabb ideig élt korábbi időkben a császár közelében. A többi között következőket mond róla:

„1839-ben ismerkedtem meg Lajos Napoleonnal; nem egy könnyen felejtjük az illy fontos eseményt. Nagybátyja, József, a hajdani nápolyi és spanyol király, egy felette jóindulatu, barátságos férfiú, mutatott be nála. Természetes, hogy így elég alkal-

mam akadt, öcsésének jellemét kitanulni, — a mi egyébiránt nem volt könnyű dolog és sok időmbe került. Sokáig azt hittem, hogy már semmire sem megyek vele. Barátsága hideg volt s udvariassága távol tartá az embert magától; soha sem tett és mondott olyat, a mi sérthetett volna, de bizalmas közeledést sem engedett meg soha. Ugy látszott, mintha szándékosan ki akarna kerülni minden rá irányzott figyelmet. Szavaiban és magatartásában úgy viselte magát ugyan mindig, a mint rangjához illett, de szorosan emberi tulajdonaihoz hozzáférni lehetetlen volt.

Igazat megvallva, nem lehetett ezen esodálkozni. Legelső

gyermekkora óta csupa kémeztől volt körülvéve, s így szokta meg, a tartózkodás páncéljába burkolózni. Nagybátyja körében, hol mindenki hódolattal s tisztelettel viseltetett iránta, alig érezte magát otthonosnak s egészen magára hagyatva állott. Senki sem merte álmadozásait zavarni, és senki, vagy legalább igen kevés ember iránt tanusított bizalmat. Azonban e szokássá vált tartózkodásán keresztül is gyakran lehetett jóindulatának, meleg, nemes szívének nyomaít észrevenni. Sok sajtáság és ellentét volt benne. Magába merült és mégis élesen vizsgáló; mindent alaposan tudni ohajtott s még sem közlött mással semmit; hideg és részvétlen, s mégis csupa titkos akarat és tettvágy; vigyázatos, míg magát valamire elhatározta, de ha egyszer benne volt a cselekvésben, csupa gyorsaság, tüz és nyugtalanság; éles pillantásu a kedvező alkalmak észrevételében és mások gyengeségeinek fölfedezésében; tanulmány képezte, a balsors edzette s a szerencse minden fordulatai iránt erős kebellet bír. Olly tulajdonok, mellyeknek nagy hasznát vevé eddigi életében. A magánéletben is tiszteletet idéz elő, s könnyen nyeri meg mások rokonszenvét. Ha akarja, a legkedvesebb ember. Természeténél és szokásnál fogva nagyon adakozó; a mellett lovagias, őszinte, állandó. Róla soha sem fog lehetni mondani, hogy jótéteményt elfeledne s barátját cserben hagyná. A hálátlanság nem az ő tulajdona. Korábbi szerencsétlenségeinek bajtársai, s a kik akkor, midőn Ham várában fogva ült, jól bántak vele, vagy kik sz. Ilona szigeten az öreg Napoleon jó emberei voltak, nem soká váraoztak az ő szives fogadására, midőn a sors kezébe adta végre a hatalmat s dicsőséget. Hajdani fogolytársa (dr. Conneau) most legelső orvos a császári udvarnál, s azon summákat, mellyeket a nagy Napoleon hagyott végrendeletében azoknak, kik hívei maradtak, pontosan fizetgeti ki. Bármit hordjon fel ellene az elfogultság és gyűlölet, élete még mindig megezáfolta azt. "Igy ir Napoleonról egy angol ember.

Jelen képünk úgy mutatja őt fel, mint nejével, a bájos Eugénie császárnővel vadászatra indul.

Az utolsó Czigányország.

ELBESZÉLÉS. JÓKAI-tól.

(Folytatása.)

Nagy ijedtségben volt a népség. Megállt a jövendőmondás a jósok szájában, nem tudták megmondani, mit hoz a holnap nap? Megállt a hegedüvonó a lantosok kezében, elfeledték a harcزابuzdítás nótáját, és kiesett a kard a harcosok markából, mintha valaki kiütötte volna azt onnan.

Mit használ jóslat, ének és fegyver; ha nincs szív, melly azokat emelje?

De volt! Palámira szive volt az.

Felöltözött a szép leány legszebb kantusába, karjára kapcsolt két arany perezet, hosszú fekete hajába font három szivárványos szalagot, karcsu derekára felkötötte a drága tibeti övet, mellynek végébe pálmák voltak varrva himmel. Gömbölyü nyakába három sor igazgyöngy volt fűzve s pártája ragyogott tűzvillogásu granát gyöngyöktől; keblébe volt tűzve egy eleven rózsza.

Hejh de mennyivel szebbek voltak szeméi a granátnál, piros ajkai és gyöngysor fogai eleven rózsánál s igazgyöngy fűzénél s egész tekintete, járása kelése mennyivel többet ért arannyal, ezüstnél; a ki őtet látta, nem látott az rajta sem ékszer, sem selymet, arannyal áttörve, hanem csak bübajt és eleven szépséget.

Odahivatá magához Palámira a két ifjat, kik belé szerelmesek voltak. Egyiknek vállára tette jobbkezét, másiknak balkezét. Csalaróda szép halvány ifju volt, ábrándozó lesütött szemekkel, hosszú fekete hajfürtei göndör karikákban omlottak vállaira. Mange erős, ideges férfi természettel birt, arcza sötétbarna volt a naptól és piros a szerelemtől, hajzata magasra volt felkanyarítva s körülfogva egy érczabronccsal, hogy mikor harczol, a szemébe ne csüngjön.

A mint így vállakra tevé kezeit Palámira, szemébe tekinté az egyiknek, szemébe a másiknak is s így szólt hozzájuk.

— A ki engemet szeret, bebizonyítja nekem azt, hogy szeret. Nem elég beszélni, nem elég ajándékot hozni annak, a ki engemet szeret; hallgatni kell annak és megtudni halni, valamint én megtudok halni azért, a kit én szeretek. Ragadd te kobzodat, ragadd te kardodat s menjetek az ellenség elé. Veletek megyek én is. És a mikor én elől fogok menni, hátul maradtok-e ti akkor, nem inkább egyik jobbfelől, másik balfelől fogtok-e mellettem állani? És ha megkell halni, nem inkább ott estek-e el mellettem, egyik jobbfelől, másik balfelől, s megöleltek és úgy haltok meg velem együtt?

A költő rácsapott kobzára, a harczos rácsapott kardjára; harczi hangot adott mind a kettő.

Azzal előhívták az ősz Ruhivát, kinek kondor ősz fején minden szál-haj fehér volt már, de egy szál sem esett le róla, s tudára adták szándékukat.

Az ősz vajda megtörülte mindkét szemét, felölté hosszú csikos palástját s kiméne velük együtt a piacra, a hol a nagy népsokaság erős lármát támaszta már s mint nagy veszedelem idején szokott lenni, egymással czivódott minden ember.

Háromfélét akart a nép. Egyik azt kívánta, hogy hódolattal kell a hódítót megengesztelni s kiválogatni az országból ezer tevét és ezer szép hajadon leányt, azokat ajándékba küldeni eléje, hogy kegyelmezzen Zingarának s ne rontsa el a szép tornyokat.

Másik rész inkább elakarta hagyni az országot s bujdosni világtalan világig és soha sem térni vissza a tejjelmézzel folyó országba, mellynek édes vizeiben idegen tatárnép itatta lovait s nem ölelni meg többé azon nőket, kiknek barnapiros arcját kutyafejű hősök csókoltatták.

A legkisebb, a legbátrabb töredék végtére azt kívánta, hogy ők kimennek az ellenség elé, megmérkőznek vele emberül s ha a Buddhának a százkezü istennek úgy tetszik, hogy őket megsegítse, elverik az idegen hódítót boldog hatáiraikról, ha azonban a számtalan bálványisten ezer szemével elnézheti, hogy védők elhulljanak; ám elfognak hullani s ők lássák, ki védi meg őket tovább?

A nagy zaj közepett megérkezék a piacra a vén Ruhiva és leánya a szép Palámira és annak két kedvese, a költő és a bajnok s mind a négyen felállanak egy nagy köemelvényre, lekergetve onnan a többi, a kik addig beszéltek a néphez, s nem hagyták egymást szóhoz jutni.

Elhallgattak, a mint a vajdát meglátták mindnyájan; a bátrabbak, mivel szerették, a félenkebbek, mivel féltek tőle. Ő pedig monda nekik illy beszédet.

— Én fajom, én szerelmesem. Legyetek mindnyájan egy füllé, hogy halljátok, a mit beszélek s legyetek azután mindnyájan egy karrá, hogy cselekedjétek, a miket mondtam. Nagy országjáró ellenség közelget határunk felé, lólábu, kutyafejű ellen, a ki tizenkét feleséget tart és kis gyermekekhusával él. Kellenének ugy-e a mi szép barna menyecskéink, s a mi gyöngye húsú ifju magzataink? Kellenének a mi szép vetett mezőink, a mi halastavaink, a mi folyóvizeink tele sárraranyval? És a mi juhaink és a mi ökreink, miket már mi meghizlaltunk? De nem esznek abból. Azért hogy ők sokan vannak, meg nem ijedünk mi tőlük. Láttunk mi mármáskor is sáskákat táborozni, annyit, hogy reptükben elfogták a napot. Mit csináltunk? Árkot ástunk, seprűt fogtunk, elsepertük, eltemettük őket. Avagy a kinek egy aranydénárja van, nem gazdagabb-e az, mintha száz maravédija volna, a melly legcsekélyebb rézpénz. Ugy vegyétek, hogy mi vagyunk az arany dénár, az ellenség a rézpénz; tiz közülünk többet ér, mint amannak ezere. Elmegyünk mind, levágjuk mind, hazá hozzuk mind. Itthon csupán az asszonyok maradnak. Az asszonyok pedig az alatt, a mig mi az ellenségre járunk, menjenek ki a szent folyó mellé, ott a víz mentében ássanak egy hosszú-hosszu árkot; ebbe temetjük bele majd az ellenséget és a kőfaragók készítsenek nagy szobrokat, felírván azokra, hogy azon sirban nyugszanak mindazok, a kik Zingarának ellenségei voltak!

Tetszett az öreg beszéde a népnek s felkiáltának rá nagy örömmel s egyszerre annyi kard emelkedett az égre, hogy ha onnan kellett volna az ellenségnek lehullani, bizonyára mind felnyársalta volna magát azokban.

(Vége köv.)

A legelső magyar komikus.

GYULAI PÁL-tól.

Ezelőtt mintegy tíz évvel Kolozsvár piacán minden reggel egy éltes öreg ur volt látható, ki pontban hét órakor csendes és méltóságos léptekkel kezdte meg a maga szokott körutját. Hosszu szürke kabátot viselt, magas és domboru zsebekkel, a hasitéknál legtöbbször lefeselve. Fején magas tetejű kalap nyult fel, kopott ugyan, de azért gondosan kikefélt. Szarvasbőr keztyüs kezéből a nádpálca, nyakáról a katonás fekete kravát, ajkairól a duzzogás soha sem hiányzott.

Mintegy nyolczvan éves lehetett. Torzonborz szemöleite, bajszát, haragos szeméit beretvált álla szelidité. A legtöbbször tüskés volt ugyan ez is, de az öreg ur arcza így sem volt kellemetlen. Haragos beszédére sem neheztelhetett meg az ember; mert akaratlanul el kellett mosolyodnia. Az öreg ur pedig haragudott mindenkire a piacon; a vetemény és gyümölcsáros nőkre, a mesteremberekre, a fát és gabonát szállító falusiakra, mert drágások, mert csálnak, mert nem „fain“ dolgokat árulnak; a járó-kelőkre, mert sárt fecskendenek reá, vagy port vernek körüle, mert gorombák, mert parasztok, mert majd megmondja, hogy millyenek. Mindenüvé benézett, mindent megvizsgált, mindennek megtudakolta árát, mindent potom áron akart megvenni, hosszusan alkudott, mindjárt méregbe jött, hamar kibékült, ritkán vett ugyan valamit, de azért olly fáradtan tért haza, mintha mindazt zsebében vagy hátán vinné, mit nem vett meg.

Otthon nem fogadta neje. Az öreg urnak soha sem volt neje, sem gyermeke. Rosz kedvében gazdája feleségével veszekedett vagy a nőcseléddelel vagy épen az utczagyermekkel; jó kedvében ugyanezekkel osztá meg örömét. De jó kedve igen ritkán volt. Midőn reggelenként haza jött, mindig boszankodott a drágaságra, a rosz világra, a czudar emberekre, közbe-közbe elmondván a fa, a gabona árát s megneheztelvén, ha nézeteiben nem osztotak.

Illyenkor aztán hamar szobájába vonult, s hozzá fogott a seprés- és rakosgatáshoz, mert az öreg ur önmagának ura s szolgálója vala egyszersmind, még pedig szigorú ura és engedelmes szolgálója. A seprés rendesen hosszán tartott, noha a szoba olly kicsiny volt, hogy három lépésnyi szélességét hossza csak egy lépéssel multa felül. A rakosgatás is épen annyi bajába került, noha az egész butorzat csak egy ágy, egy asztal, egy szék, egy fél könyves-polcz s egy függő kosárból állott. E függő kosár, melly mint valami csillár nyult le a szoba mestergerendájáról, egykép fénypontja volt a szobának s az öreg ur gondolatainak. Midőn elvégezte a seprést és rakosgatást, nagyot lélezett s egész ünnepelességgel állott meg a függő kosár alatt, melly mikor nem volt üres, mindig élelmi szerekkel volt tele. Mintegy magát megjutalmazandó belé nyult illyenkor az öreg ur, kihuzott belőle egy darab kenyeret, szalonnát, néha kettőt is és jóízűen elköltötte. Hasonlóképp tett a tepertyű és turóval. Nem ritkán a hideg sültből is vágott egy falatot, s ha jól izlett, még megtoldotta hárommal.

Falatozás közben feldicsérte vagy legyalázta a sütőnöt, a mézáróst, a szakácsot vagy valamelyik jó barátját, kiktől mindent drága pénzen vásárolta meg vagy olcsó ajándokul kapta. Ha palackja üres volt, egy jó pohár vizet nyelt le, de meglátszott arczán, hogy nem tartozik Priesnitz hívei közé. Kissé összeborzadt, valami méla kifejezés ült ajkaira, mintha mondani akarná: 1834-ben, valamint 1841-ben is igen jó bor termett, a tavali termés sem vala rosz, milly ostobák és feledékenyek az ő jó emberei, kik nem tudják meggondolni, hogy a jó bor mennyire erősíti az öreg embert.

E reggeli után, melly ebédnek is beillett volna, könyves polczához lépett az öreg ur. Megtörölgette a portól könyveit, különösen paránykiadású Horatiusát, mellyet csaknem annyira kedvelt, mint a függő kosarat, rendbe szedett egy halom szinczédulát, megnézegette iratait, s egy vastag köteget kiválasztván, leült írni. Előbb gondolkozott, mélyen gondolkozott, aztán fölkaavarta a tintát, megigazította tollát, lesimitotta a papírt. Ekkor elkezdett újra gondolkozni s kikiáltott az udvarra, hogy

ne lármázzanak. Végre irt tíz husz rendet sűrűn, nagyon sűrűn, mert a papírral gazdálkodni illik. Sokáig irt, mindent megirt, azt is, hogy ablaka alatt lármáznak. Ez volt az öreg ur naplója, mellybe harmincz év óta minden napról gondosan bejegyzé: drága-e a gabona, bor, fa vagy olcsó? szép idő van-e vagy rut? hol ebédelt tegnap, kikkel találkozott az utcán s több effélet egész addig; hogy csizmája kiszakadt s házi gazdája igen nyelven szolgálot fogadott.

Délután felé öltözködni kezdett. Levette a ruhafogasról jobbik kalapját, kikefélté és fejébe nyomta. Aztán a függő kosárhoz lépett, egy falat kenyeret tört, jó nagy falatot. Felkötvén szebbik kravátját, egy csipet turó mellett pihent ki. Mielőtt kevésbé szennyes szarvasbőr keztyűjét felhuzná, csizmáját kitakarítaná, vagy szürke kabátjára gombot varna, egy darab szalonnát vágott, még pedig fontos okból; mert ha ezt később teszi, összezsirozza kabátját, keztyűjét, csizmáját, noha ez utóbbinak teljességgel nem ártott volna. Így öltözködött, készült az öreg ur ebédre. Sokáig készült, vissza-visszatért, de midőn nádpálczáját kézbe vette, már több volt, mint bizonyos, hogy elindul. Gondosan bezárta az ajtót, kétszer háromszor megpróbálta: vajjon jól be van-e zárva? étvágy kedveért versengett pár percig a szolgálóval, majd csendes és méltóságos léptekkel Farkas-utcának tartott.

Kolozsvárt Farkas utcájában hajdan két főiskola volt s talán még most is megvan. Mi vala természetesb, minthogy délután két óra felé hemzsegett az utca a sok tanuló gyermektől, kik csintalankodva, verekedve, s egymást üzve siettek a muzsák templomába. A öreg ur rettenetesen boszankodott a lármára, verekedésre s nádpálczájával koronként jókat huzott a gyerekekre. „Eb az ingetek fattyai! — riadt reájok — hát ezt tanuljátok az iskolában? Tanuljátok rendet! nézze meg az ember!“

A gyermekek jól ismerték már az öreg urat. Midőn meglátták szürke kabátját és hosszú kalapját, kiállottak utjából, de a biztos távolban elhuzták szájokat s még nagyobbakat rikkantottak. Az öreg ur pedig, hogy elverje boszuságát, megállott a színház előtt, elolvasta a szinczédulát s ha valamelyik színész ott lézengett, vitatkozott vele a darabról, a szereposztásról s mindig megkérde: ugyan mi az a színház, ugyan mi az a színész? „Hej öcsém — folytatá intőleg emelve föl kezét — ne rontsátok a magyar nyelvet. Színhás annyi, mint kocsissin, színész, mint kocsisszines. Kocsisok vagytok öcsém kocsissinben. Ostobaság! Theatrum és actor — punctum.“ Aztán elmondá, hogy a régi időben a színészek nemes emberek voltak, iskolát végzett individuumok, derék hazafiak, most pedig kicsapott diákok, borbélylegények, korhely urficskák — punctum.

Ezek voltak az öreg ur élményei, míg az „Erdélyi Híradó“ kiadó hivatalába ért. Ide pedig nem ebédre jött, hanem hogy haza vigye hírlapját grófi pártfogójának, kinél rendesen ebédelni szokott. E szolgálattal akarta lefizetni kosztját. Ha a koszt jó volt, e szolgálat sem volt könnyű. Az öreg urnak sokáig kellett ott várni, sokáig zsembelni a szedőkre, nyomtatókra, írókra, szerkesztőre, kiadóra, az egész világra. Midőn ezt meguntá, komor hallgatásba merült s nagy későre átvevén a lapot, köszönés nélkül távozott. Ez nagy dolog volt, a szüntelen vihogó nyomdinas is tudhatta, hogy ez nem tréfa, az öreg ur haragszik.

A grófi palotában is haragunnia kellett az öreg urnak, mert pártfogója csak délben tizenkét órakor szokott felkelni s este, néha éjjel ebédelni. Az öreg ur kétszer is elmondta a komornyiknak, hogy ő igen becsüli ő nagyságát, kétségkívül a legderekabb ember egész Erdélyországban, de az igen nagy hibája, hogy illy későre ebédel. Isten ugyse ő csaknem meghal már éhen. Ugyan legyen olly jó a komornyik, menjen be gróf ő nagyságához, siettesse ő nagyságát, vagy a mi még jobb lesz, taszítsa odább az óramutatót. A bizony jó lesz, ugyan tegye meg barát-ságból!

Az öreg ur sehogy sem tudott várni. Szóba állott a titkárral s megkérte, hogy parancsoljon neki egy falat kenyeret s egy pohár szilvoriumot erősítőül, mert bizony elgyöngül az ember a hosszas várakozásban. Néha, de ez már ritkábban történt s nagy titokban, a szakács-hoz is lerándult s megvizsgálta: vajjon megsült-e a peccsenye, nem égett-e meg a tészta, egészséges-e

az ő jó barátja, a szakács? A grófn kívül csak a szakácsot becsülte az egész udvarban; a többi szerinte léhűtő, naplopó, s tolvaj volt — eb az ingök.

„Hála legyen az istennek“ kiáltott fel az öreg ur, mintha imádkoznék, midőn valahára csengetni kezdtek ebédre. S valóban csak a templom harangja volt kedvesebb hang az öreg ur fülének e csengettyűnél, az a vén harang, melly vasárnaponként templomba hívta, hogy imádkozzék, megbocsásson ellenségeinek; ő buzgon is imádkozott, teljes szívéből megbocsátott mindenkinek s olly megfrissülve, jó kedvvel jött ki, mintha ebédhez akarna ülni. Csak e két hangért volt még kedves neki az élet. Ezenkívül minden recsegés, nyávogás, kiabálás fülsértő zaj volt reá nézve. S a gróf egyik bolondos kasznárja helyesen okoskodott, midőn az öreg ur halálakor a nagy harang mellett a palota csengettyűjét is meg akarta huzatni. Azon hangok siratták volna az öreg urat, mellyek életében annyiszor fölvidíták.

A grófnál ebédre vidám társaság szokott összegyűlni: nőtlen urak, művészek, tudósok s egy pár vig czimbora, kik tudtak inni és elméskedni; mert a gróf szerette a jó asztalt, a jó bort, az okos és bolond beszédet, mindenek felett pedig az öreg urat szürke kabátjával, nagy zsebeivel, haragos mormogásával. Szegény öreg ur arra volt teremtve az istentől, hogy haragudjék. Itt is haragunna kellett neki, mert a vendégek közül egy magas embernek, ki egy személyben énekmeister, orgonista s igen nagy kópé volt, az vala kötelessége, hogy szüntelen vitatkozzék az öreg ural, boszantsa s mulattassa vele a társaságot.

Az öreg ur rendesen újdonságokkal kedveskedett a grófnak. A magas ur mindjárt rá mondta, hogy engedelmet kér, de ez s az nem igaz s hazugságnak is mondaná, ha az öreget nem tisztelné. Ebből vita támadt s belé merültek a philosophiába, theologiába, matematikába, idézték egymás ellen a bibliát és Voltaire-t, Shakespeare-t és Gyöngyösit, a Corpus Juris-t és a kalendáriumot. Az öreg ur méregbe jött a magas ur szemtelenségén, ostobaságán, de leginkább azon, hogy a vita miatt nem ehetik, a legények el-elkapják előle a tányért s csak nagy pirongatás után hozzák újra vissza a tállal együtt, mellyből aztán végre némi elégtételt vehet. Azonban ő is kifogott a társaságon. Néha a vita tüzeben, míg szája járt, szép csendesen kinyult kezeivel s tele tömte zsebeit mindennel, mit csak az asztalon elérhetett. Ezért voltak neki nagy zsebei s otthon függő kosara. A vendégek méltányolták e körülményt s ritkán akarták észre venni zsebelését. Az öreg ur pedig zsebelt és vitatkozott, csak akkor hallgatott el, midőn kedvenc ételét hordozták. No hiszen ember lett legyen a talpán, ki ekkor szót vett ki belőle. A magas ur e csodát egy párszor véghez vitte a társaság tapsai közt. Nem is haragudott senkire az öreg ur úgy, mint arra a magas ural, ki egy személyben híres énekmeister, nagy bajuszos orgonista s nagy kópé volt.

Ivott is az öreg ur, kegyetlenül ivott, de mennél többet ivott, annál komorabb, hallgatagabb lön. Már ekkor alig lehetett többé belesodorni a vitába. Ott az asztal végén elkesergett, elbusult magában s csak midőn oszlott a társaság s valaki a vendégek közül elkísérte temető melletti kis lakáig, szólalt meg elérzékenyülve. Ugy elbúcsuzott szegény öreg ur, mintha már bizonyos volna benne, hogy holnap meghal. Elmondá ilyenkor mindig, hogy ő csak azért költözött illy közel a temetőhöz, mert öreg ember s nem sokáig él, azért gazdája asztalos, hogy koporsót csináljon neki, azért iratta meg végrendeletét, mert már egészen elkészült a halálra. „Ha meghalok — végzé a búcsut — irassátok sirkövekre: Itt fekszik, kit a fájdalom szérűjén csépett ki a bánat és gond.“ S mielőtt lefekünnék, mindig elővette bibliáját vagy Horatiust s vigasztalást keresett bennök. Azonban kioltva gyertyáját sem aludt el hamar. Gyakran hangzott ki egy hosszú mély sohajtás a szobából: „En istenem, millyen az emberi élet.“

Kérdhetik már olvasóim ki volt ez öreg ur?

E szürke kabátos öreg ur, kinek nevére ma már senki sem emlékszik, egykor igen híres ember volt, e komor és haragos öreg ur negyvenhárom évig kaczagtatta meg a magyar embert bajában, ez elbagyott vén embert, kinek beomlott sirján nincs fejkő, virág, egykor koszorúkkal halmozta el a nép: szóval ő vala a legelső magyar komikus színész, neve: **Jancsó Pál**.

De ha mindenki megfélekedett az öreg uralról: pályatársai, utódai, a színházi almanach-szerkesztők, conversations-lexicon írók, nekem emlékezniem kell róla. Nekem az öreg ur pártfogóm, jó barátom volt. Gyermekekoromban nádpalczájával sokszor megmentett tanuló társaim körmei közül; első verseimet ő dicsérte meg, kivéve a benne előforduló új szavakat, mellyeket ki nem állhatott; valahányszor meglátogattam, mindig fölkelte egyetlen székéről, rá ültetett s reám nézve mi sem vala meghatóbb, mint midőn az öreg ur haragos lelkesülésében beszélni kezdett, hogy ezelőtt ötven évvel mint vala számüzve a magyar nyelv, mint nem volt hire hamva sem a magyar művészetnek, s milly derék ember volt ő, ki nemes ember létére a szinpadra lépett.

Nekem el kell beszélnem, hogyan élt az öreg ur s hogyan halt meg.

(Vége következik.)

Török kávéház és fogadó.

Szokásban van az angol hirlapok kiadójánál, hogy szétküldik a világba tudósítókat, csak hogy minél gyakoribb s minél hivebb híreket kapjanak a távolabb világrészekből. Illyen angol hirlapi tudósítók most nagy számmal járnak kelnek Törökországban, melly olly fontos események színhelye lett. Azonban a napi eseményeken kívül az ország egyéb viszonyaira, életmódra s a nép szokásaira is kiterjesztik figyelmüket. Egy illy utirajzra találunk többi között egy angol lapban, melly élénk képét állítja élénk némelly török szokásnak.

„Varnától Sumla felé lovagoltunk — írja az angol tudósító — azon térségen, hol hajdan II. Ulászló magyar király csatát és életet vesztett. A keskeny ut itt eléggé kemény, másutt rendesen járhatlan mocsárokon vonul keresztül, a mellyeknek felszárítására semmit sem tett az emberi kéz. Egy szóval: úgy találjuk itt az utakat, a mint az anyatermészet megteremtette, ez pedig, tisztességgel legyen mondva, nagyon rosszul ért az utcsináláshoz.

A tájék gyönyörű volt. Több helyen az ut mentében, többnyire félreeső völgyben, de mindig elég közel, hogy észre lehessen venni, fejér kőből állított kutakat találtunk. Ezeket a törökök vallásosságából építik az országutak mellé, hogy forró nyári hónapokban a fáradt vándorok és marháik felfrissülhessenek. A kutakra többnyire a török szent könyvből, a Koránból vett mondatok vannak felírva, rendesen a proféta ama híres mondása: „A víz minden lénynek életét ad.“ A bolgár földmivelő ritkán meg el illyen kut mellett, a nélkül hogy ökreiről levonné a jármot s meg ne itatná őket. Illy kutak építése azon jámbor cselekedetek közé tartozik, mellyekről azt tartja a muhammedán hit, hogy a menyország kapuit nyitják meg. Általában figyelemre méltó, hogy minden cselekedet, mellyet a proféta követésre méltónak ajánlott hívei számára, valódi haszonnal van egybekötve — kivéve a Mekkába vándorlást, mellynek inkább káros hatása van. „Légy vendégszerető az idegenek és utasok iránt, oszsz alamizsnát a szegényeknek, bánjál emberségesen az állatokkal!“ — ezeket tanítja a török proféta s mind ez igen dicséretreméltó tanítás. Neki köszönhetik a muhammedánok, hogy a keleti vidékek égető forrósága a hívők vallásossága által enyhült, a mennyiben ezek a hit parancsolatainál fogva friss forrásokat állítottak elő a homokos pusztaságokon.

A mint ránk lepett az est, egy pusztára értünk, melly tiz vizi malomból s néhány hozzá való épületből állott nem messze a Devna-tó partjától. Megállottunk egy kávéház előtt, hogy egy findsa kávé igyunk s egy csibukot kiszíjjunk, miután egy lovas legényt előre küldtünk Devna faluba, hogy éjjeli szállást készítsen számunkra. Egy török falusi kávéházat egy angol falusi korcsmával lehet összehasonlítani, mellytől azonban sok tekintetben eltér, úgy hogy leírása nem lesz felesleges. — A gazda rendesen tulajdonosa is a khánnak, azaz: azon két-három üres szobának és istállónak, melly az utazók és lovaik befogadására való. A khán mellett van a kávéház, rendesen egy kis szoba, mellynek közepén egy több lábnyi széles átjárát van. Ennek mindkét oldalán egy diván vagy is

emelkedettebb fekhely van, kis négyszögekre osztva s szalmagyékénynyel, vagy ha a tulajdonos jobban ki akar tenni magáért, szőnyeggel fedve. Minden ilyen osztály közepén áll egy *mongol* vagyis égő faszénnel telt cserép edény, melly körül a vendégek aláhajlott lábakkal ülnek, pipáikat szívják s kávéjokat szörpölik, néha beszélnek is, de mindig megfontolva s egyszerre mindig csak egy. A pörlést és veszekedést itt nem ismerik s egy francia kávéház zajának s zugásának itt semmi nyoma sincs. Nehány vendég egész napon át itt ténfereg, azon képzelte jogánál fogva, hogy reggel egy findsa kávé megivott. Egy illy findsa kávé alatt azonban nem kell olly nagy fazekat érteni, mint a minöben a londoni kávéházakban azt a korom izü kotyvalékot osztogatják, sem pedig olly gyönyörűséges findsácskát, a minöt Párisban kap az ember — hanem mintegy evőkanálnyt amaz elevenítő italból, melly forró, jóízű, zamatos, s egy fületlen piczi findsában nyujtatik, melly ollyan mint egy kis gyermekjáték. Illyet adnak minden vendégnek, midön belép; erre előveszi csibukját, a parázstüznél rágyújt s egészen átadja magát az „édes semmit nem tevés“-nek. Egy török sem lép a divánra a nélkül, hogy papucsait levetné, azonban annak, a ki nem török, elnézi, ha csizmástul, sarkantyustul ülepedik is reá. Nem tudom, a sok strapáczióknak, vagy a hidegnek volt-e hatása, de annyit mondhatok, hogy soha sem adtam át magamat olly kéjjel a nyugalomnak, mint itt a török dohány s a parázstartó jótékony melegének hatása alatt, szakálos ozmanlik körében, kik miután udvariasan köszöntöttek volna, ünnepélyesen komoly némaságban tovább paffogtak. Épen olly hallgatag volt a kávé (kaffedsi), ki a szóba felső részén, egy melleig érő sustorgó, pattogó tüzhelynél, mezitelen karokkal s puszta mellel végzi dolgát s nyujtja vendégeinek a kávé. Midön a tűz fénye, a sűrű dohányfelhőkön keresztül törve, barna arczára s erős izmaira süttött, egy hatalmas kovácslegényhez volt hasonló.

Rövid nyugvás után ismét lóra ülénk s egy kövecses sikon keresztül vágatva, a sötét éjben végre Devna faluba értünk. A falu végén megállottunk és sokáig kiáltoztunk legényünk után. „Hadsi! Hadsi!“ — ordítottuk. „Hadsi! Hadsi!“ hangzott vissza a hegyekről, mellyek felettünk tornyosultak. A falu kutyái dühös ugatást kezdtek; még dühösebben füttyült a hideg éji szél; csak nem egy negyedóra telt el, de a Hadsinak semmi nyomát nem láttuk. Gyanakodni kezdék, hogy cserben hagyott s csak magának viseli gondját, midön egyszerre fejünk felett egy magasságon megjelenik; s kiáltásunkat tüdejének olly roppant erejével viszonzta, hogy korábbi hallgatását egészen megboesátottuk. Hangját követve, nem sokára hozzáértünk, s ekkor egy szalmával fedett, kis kunyhóba vezetett, melly rendkívüli tisztsága által tünt ki. Belül a falak olly fehérre voltak, mint a hó, épen olly fehér volt a boltozat s még az agyagból készült pádi-mentom is nagyon tiszta volt. A gazdasszony (a fogadósné) már készüléteket tett volt fogadtatásunkra, s midön beléptünk, barátságos mosolylyal jött elénk, a mi vendégszerető fogadásának becsét kétszeresen emelte. Mezitelen lábbal, kemény kezekkel, feje körül fehér kendővel, köntösének két vége hátul összetűzve, becsületes, jólelkű, de naptól barnult arczczal — így állott előttünk gazdasszonyunk s beillett volna bármi civilisált országba falusi korecsmárosnénak. Hamar torkát metszették egy tyuknak, szemünk láttára kitepték tollait s fazékba dugták: mi azalatt a tüznél sütkeréztünk egy gyékényen ülve, pipázgatva s türelmetlen pillanatokkal lesve a főzés egész menetét. Ez bevégeződván, előszedték a tyukot, s egy roppant fatálon, kevés só s fekete kenyér kíséretében előnkbe tették. A többit megtették tollkéseink és jó étvágyunk. Hogy könnyebben csuszszék, bort hozatunk s négy piaszterért egy egész akóval hoztak, mellynek ollyan ize volt, mintha valami rosz eczetet paprikával elegyitenének, úgy hogy beértük egyetlenegy kortytyal. Miután elköltöttük volna vacsoránkat, kinyujtózkodtunk a gyékényekre, fejünk alá tettük nyergeinket s nem sokára az álmak országában járunk. A mire legutoljára emlékezem, az, hogy a falu bírása gazdánkkal együtt neki esett a bornak, mellyet mi azasztalon hagyunk, s ez idő alatt mind a ketten pontos vizsgálat alá vették hosszú lovagcsizmámat, melly úgy látszott, határozottan megnyerte tetszésüket. — Másnap szerencsésen Sumlába értünk.“ x.

Pesti levelek.

II.

Kedves urambátyám! Minapi hosszú levelem után azt fogja ön talán várni, hogy még hosszabb böjti prédikációval állok elő. Nincs mitől tartania. Az idő nem ollyan, hogy hosszú elmélkedések kapósak volnának, s ez nincs ugyan egészen rendén, hanem azért egyikünk sem tehet róla.

Mondom, nem ollyan az idő, mint rendesen. Vásár van Pesten; a józsefnapi országos vásár megindult. Majd meglássuk, mit hoz.

Magamféle embernek, ki vidékről szakadt ide, mindenkor jól esik, ha csak pillanatnyira is, találkozni távol megyei atyánkfíával. Tegnap is ez történt velem, midön a vácsi utcán végig menve, egy vidéki ismerősöm szemközt jő. Olly sietős volt az utja, hogy már majdnem elhaladt mellettem, a nélkül, hogy rám ismert volna. De már e részben a nagyvárosi emberé az elsőség, ez sokkal hamarabb ismeri ki az idegent.

„Jó napot, János! — kiálték rá. — Nagyon felvihette Isten a dolgodat, hogy már rá sem ismeresz a szegény emberre. Hol jársz itt, hol a madár se jár?“

„Adjon isten ezer annyit! — szóla kezemet erősen szorítva ismerősöm. — De hát csoda volna-e, ha saját édes anyátok sem ismerne rátok? Hiszen ti nagyvárosiak annyira elváltoztok egy esztendő alatt, ha egyébben nem, legalább a ruhában, hogy ugyancsak jó szeme legyen, a ki feltalálja bennetek a régi figurát. — De jó hogy találak. Épen most szállottam a fogadóba. Egy kis végezni valóm lesz a vásár alatt. S legelőször is egy fontos komissiómat szeretném elintézni, mellyre nézve te könnyen utba igazithatnál. Tudod, a mi városunk csak afféle kis város, hanem azért mi sem akarunk elmaradni másoktól. Szini előadásokat, koncerteket, bálakat mi nem igen rendezhetünk, de a hol jótékony czélt látunk, ott mi is összeállunk s szívesen nyitjuk meg erszényünket. Egy kis pénzt gyűjtöttünk *Garay* árvái számára. Ezt szeretném minél előbb által adni. Igazíts utba.“

„Derék emberek vagytok — az isten megáld érte!“ mondom s megmagyaráztam neki a helyet, a hol a summát kézbesítheti. Miután még röviden kikérdeztük volna egymástól, hogy mint vagyunk? elváltunk.

Nem képzelheti, urambátyám, mennyire örvendtem e találkozásnak, s milly jó kedvvel ballagtam tovább utamon. Így vagyunk ezzel, valahányszor a magyar népnek egy szép jellemvonását tapasztaljuk, s olly tettéről értesülünk, melly lélekre s nemes érzültre mutat. Mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy a hol az meg van, ott életerő sem hiányzik. S az a fentebbi példa nem áll magában — hálistennek!

Olvashatta ön a hirlapokból, *Garay* költőnknek mult őszel történt kora halála óta, mint érték egymást az önszántából tett, minden felhívás nélkül bekövetkezett adakozások özvegye és árvái számára. A „Pesti Napló“ — mellynek e részben eléggé nem méltányolható érdeme van — mult héten jelenté, hogy eddigelé 2835 pft küldetett be hozzá a nevezett czélra; nem említvén azon özvegyeket, mellyek egyenesen az özvegyhez vagy az árvák gondnokához intéztettek.

S nem lélekemelő, vigasztaló-e látni, midön egy nép költője iránt igy rója le tisztelete adóját? A költő iránt, ki nemzete dicsőségének szentelé éjjelét és nappalát, ki mig mások az élet kincsei, vagyon és anyagi érdekek után fáradtak, elzárkózva a világ esábitó ingereitől, megtagadva magától mindazt, a mi után a nagy tömeg élhal, örökké az lebegett élete czéljaként szeme előtt: ébren tartani a lelket a nemzetben, s emlékeztetve őt multja dicsőségére, ép olly fényes jövőbe készíteni számára utat. Én megvallom, évek óta alig ismerem a magyar közönség egy szebb jellemvonását, mint a mit néhány hónap óta boldogult *Garay*nk árvái iránt tanusított.

Nem is akarom most vizsgálni: vajjon elég-e az, a mit ekkoráig tettünk? nem lehetne-e nagyobb segélyeket méltán várni? nem kellene-e még sok mások neveit is az adakozók sorában látni? Azt sem akarom elbeszélni, mi történik hasonló esetekben más népeknél, hol közpénztárak állanak fenn illy czélokra; mi p. o. Angliában, hol egy százezrekkel bíró irodalmi

alapítvány van, mellynek tökéje évről évre szaporodik, s mellynek kamataiból nem csak a meghalt tudósok és költők hátrahagyott családai nyernek dus segélyezést, hanem úgy van az rendezve, hogy az irodalom jeles emberei, ha öregség, betegség vagy bármi szerencsétlenség által munkára képtelenek lesznek, még életökben bizonyos nyugdíj huznak, még pedig úgy, hogy az alapítványt kezelő néhány férfin kívül a segélyzettek nevét soha senki se tudja meg. Mert ott azt tartják, hogy a szegénység nem szegyen ugyan, de a gyöngédség úgy kívánja, hogy piacra ne vitessék.

Mindezeket elhallgatom, s kívánom, hogy velem együtt most közönségünk legújabb szép életjelének teljes szívvel lélekel örvendjen.

Hiszen úgy sincs még vége az adakozásoknak. A hosszú böjtön ismét bő alkalom nyílik jótékonyt gyakorolni. A lapok nem szünnék meg adakozásokat elfogadni, s bizton hiszem, hogy a „*Vasárnapi Ujság*“ is örömet enged egy kis helyet hozzáküldendő adakozások közlésének. *) Az isten áldja meg! □

Jellemvonások.

① **Konstantin herceg és a vivómester.** Egy angol hadfi beszéli, miszerint ez előtt harmincz évvel a czár szolgálataiba kívánva állni, mint vivómester, ajánló leveleit bemutató a nagyhercegnél.

— Jó vivó ön? kérdé a nagyherceg, elolvassa a leveleket.

— Hízlek vele magamnak főség.

— Majd mindjárt megpróbáljuk, szólta a nagyherceg, s inte Lubinszkynek, hogy hozza elő a vivótöröket.

A vivómesternek el kellett fogadni a felhívást, azt ígérte, hogy tizszer fogja találni a nagyherceget, mi alatt az őt csak háromszor.

Igérte meg is tartá, mert tizszer találta egymás után.

— Ez jól van, monda a nagyherceg, de még ez nem ér semmit; tudná-e ön magát karddal védni egy lovas ulánus dzsidája ellen?

— Ugy hiszem, hogy tudnám.

— Hiszi? No majd mindjárt megtudjuk, hogy nem csaló-dik-e? Lubinszky! Lovat és dzsidát. Ennek az urnak meg kardot.

Az angol mentegetőzni akart, hogy mint vivjon ő olyan magas személy ellenében éles fegyverrel.

— Aha! félünk ugy-e angol uram? Adjatok neki kardot s aztán vigyázzon az ur a hogy tud, vagy felnyársoltatik, mint egy nyul.

Mit volt tenni az angolnak? Követnie kellett a nagyherceget a sétányra, a hol Konstantin nyergébe vetve magát, elkezdé dzsidáját ügyesen forgatni, messziről kiált rá:

— Készen van-e?

— Készen, szólta az angol, s a nem messze álló Rodna tábornoktól, a nagyherceg segédétől kérdé: ez ugy-e bár csak tréfa?

— Nem biz az, felele Rodna, vagy le fog ön szuradni, vagy megkapja az állomást. Ugy védje magát, mintha a csatában volna.

Erre a nagyherceg sarkantyuba kapta paripáját, s ellenének szegzett lándzsával, teljes erővel rohant az angolra.

Ez hirtelen félre csapta a mellének intézett dőfést, s félre ugorva maga mellett hagyta őt elrohanni.

— Jól volt, igen jól, monda a nagyherceg. No még egyszer.

Az angol másodszor is elhárította a rohamot.

A nagyherceg erre egészen tűzbe jött, s harmadszor egész dühvel rohant a vivó mesterre.

Ez most egyszerű félrehárítás helyett olyat vágott a karddal a dzsida nyelére, hogy az ketté hasadt, s egyszersmind megragadá a paripa zablját.

A nagyherceg ekkor leszállt a lóról.

— Ön valóban jól viv, monda neki. Ön meg fogja kapni az állomást.

S két nap mulva megkapta a vivómester a mit kért.

Hanem ilyen examenben ritka ember szeretne lenni.

Önkényes rab.

Párisban jelenleg egy eseményről folyik a beszéd, melly bármi különösnek tessenek is, igaznak mondatik. Kevés nappal azelőtt, midőn az orosz követ, Kisseleff elhagyta volna a francia fővárost, egy ott tartózkodó orosz herceg X. . . . lépett be a gazdag bankárhoz Rotschildhoz, kérvén őt, hogy zárassa be az adósok börtönébe. „Micsoda!“ — kiálta fel Rotschild — hiszen ön nem tartozik nekem semmivel!“ — „Nem tesz semmit — válaszolá a herceg — én önnek 1,800,000 franknyi értékű váltókat irok alá. Itt van két 1000 frankos bankjegy, mi elég lesz a perköltségek fedezésére.“ — „De mi tevő legyek ön váltóival?“ — kérdé Rotschild. — „Ön tudára fogja adni Kisseleff urnak — mondá a herceg — hogy én önnek ez öszveggel tartozom s hogy ön személyem letartóztatása által kénytelen magát biztosítani. Együttal egy panaszos levelet intézek önhöz s Miklós császárt arra kérendem, hogy Oroszországban levő birtokaimat adósságom erejeig eladassa, hogy az kifizettessék s én szabadságomat viszszererjem. Ha azután megérkezik a pénz, tartsa meg ön s fizesse számomra a kamatokat.“ — S ugy is történt. Mult héten megérkezett a pénz. De a hercegnek esze ágában sincs, Párist elhagyni; s vagyonának hátralevő részét is inkább elhagyja koboztatni, csak hogy Franciaországban maradhasson.

Nemzeti színház.

— **Molnár és gyermeke.** Hát te még sem haltál meg? Mondhatnók az egyszeri kolompárosként, a ki a komájával véletlenül találkozott. Szegény molnár, szegény leánya, szegény szeretője leányának, szegény nézői molnárnak és leányának. Mi sem hittük volna, hogy még lássuk egymást valaha. Nem szükség elmondanunk a darab meséjét, a kik az utolsó ötvenesztendő alatt színházba jártak, ismerni fogják, és ha nem ismerik, annál jobb rájuk nézve. Az egészről az a tanulság, hogy nem kell köhögni, mert az ember meghalhat bele. A szereplők közül Tóth, mint a molnár, és Komlóssy Ida, mint a molnár leánya arattak megérdemelt tapsokat a gyér közönségtől. Hiszen ha még kísértetekkel is ijeszgetik az embert a színházból, nem is csoda, ha nem mernek bemenni. Előtte való napon a levantei himboszorkány mutogatott gyermekijesztő mumust, és végzé varázsló köntösben a teremtés munkáját; az ember még csak a színházban sem szabadulhat meg a szellemektől, ez azután valódi szelleműs mulatság.

— **Bogya Róza kisasszony föllépte.** Valahára sok sikertelen próbálgatás után elmondhatjuk egyre, miszerint kincset találtunk benne énekes színműveink számára. Egy szerény, igénytelen alak lépett elénk a színpadra, pompa nélkül öltözve, mesterkéletlen hajsimitással, kifestetlen arcczal, kit midőn jóakarói játék előtt igénytelen külsejére figyelmeztettek, szerényen azt válaszolá: nem az által akarok én hatást szerzeni; — de az első hangok után megvolt számára nyerve a közönség osztatlan tetszése. Hangja igen szép tiszta csengő, énekelni nagyon jól tud és biztosan. Jövendője nagy, és követelései kicsinyek. És azonfelül magyar. Több ajánlatra ugy hisszük, nincs szükség.

— Kolozsvárott e hó 2-án lépett fel Bulyovszkyné Romeo és Juliában a közönség általános tetszésnyilatkozatai között.

— Szabadkán Hidasi és Szabó társulatánál fényes sikerrel vendégszerepel kedvencz színésziünk, Szentpétery.

Heti vásár.

× **Uj hirlap Chinában.** Hongkongban, China fővárosában, nem rég óta egy hirlap jelenik meg chinai nyelven, mellynek czime: „Hia-or-kuan-csin (gyöngyfüzér közel s távolból), közlöny a civilizatio terjesztésére.“ A kik olvasták, azt mondják, hogy igen gyakorlati irányu, s tekintetbe veszi mind a szellemi, mind az anyagi érdekeket, beszél vallási erényekről, de szintugy a gőzgépekről is, ad utazási rajzokat, de szintugy ismerteti a kereszténység szellemét is. Egyébiránt azt sem hallgatja el, hogy sok van a keresztények között, a mit nem érdemes követni. Különböben egészen nemzeti szellemű a lap, mindamellert, hogy a keresztény polgárisultság felé töri a chinaiak számára az utat. Chinában sok száz esztendő óta ismeretes ugyan már a könyvnyomtatás — sokkal régebben, mint Európában — hanem a mit nyomtattak, az csak vaskalaposok és

*) Legnagyobb szívességgel.

könyvmolyok számára való száraz eledel volt. De mióta Európával és keresztény eszmékkel jött érintkezésbe, azóta kezdi a sajtó Chinában is civilizáló hatását gyakorolni. Hiában építették hajdan azt a nagy chinai kőfalat!

× **Hajótörés.** Mult hó elején fedeztetett fel egy tört hajó rommardványa Irland déli partjától csekély távolságra a tengeren. A mint a mentőhajó hozzá ért, rajta a hajólegénység fenmaradt részét a legsíralmas állapotban találta; 11 nap óta sem nem ettek, sem nem ittak már. Hat ember, köztök a kapitány, már 2—3 nappal az előtt halt meg éhen. Az életben levőkre legnagyobb gondot fordítottak azonnal, de később még négyen haltak meg közülök. Mindössze heten maradtak életben, kikről azt hitték, hogy lassanként egészen magukhoz fognak térni. Ezekről tudták meg, hogy a szenvedés hosszu ideje alatt borzasztó jelenetek adták elő magokat a hajón. Az éhség oly iszonyuan dühöngött, hogy a legénység már sorsot akart huzni, ki essék el áldozatul, hogy a többinek eledelül szolgáljon. Egy haldokló önként ajánkozott; azonban ajánlatát visszautasították, minthogy egy társuk, kiből még sok lelki erő volt, erélyesen elene szegült s még mindig szabadulási reményekkel tudta kecségetni társait. Ama szerencsétlen, ki önmagát ajánlotta áldozatul, később karjának két helyén nyitá meg ereit, azonban vér nem akart folyni. Ugyanazon napon meg is halt, miután egy társa ketté metszé torkát. A mi ezután történt, annyira irtóztató, hogy nem lehet elbeszélni.

Tárogató.

Bécsi hírek. Ő cs. k. Apostoli Felsege két új lovasezred, még pedig egy dzsidás és egy dragonyos ezred felállítását méltóztatott legkegyelmesebben elhatározni. Ez által a dzsidás ezredek száma 12, a dragonyosoké 8-ra lőn emelve.

— Bécsben egy cs. k. szabadalmazott költő intézet nyitattott meg. Nem poetákat kell e szó alatt érteni, hanem oly intézetet, a hol mesterséges meleg által tojások költetnek ki. Az intézet a közönség számára is nyitva áll.

— A dunai gőzhajók rendes járása f. hó 10-kén kezdődött.

— **Adakozás.** Garay, elhunyt kosorus költőnk árváinak fölségelésére Székelyhidról beküldetett szerkesztőségünkhez 27 ft. 50 kr. p. p., melly összeget az árvák gondnokának kezébe szolgáltatottuk. Áldás legyen azon áldozaton, melly illy oltárra tétetett.

— E napokban a nádor-utcában egy napszámosnót valamely gőzgép saját vigyázatlansága miatt összezuzott.

— Két csillagász ismét két új bolygó csillagot fedezett fel. Ahoz is saját szenvedély kell ilyenkor az eget nézni, mikor a földön annyi látnivaló van, s irni újdonságokat a csillagokról, mikor ágyugolyókról is lehetne.

— Nehány fiatal angol a tavasszal saját csónakokon végig fog hajózáni az egész Dunán, le a fekete tengerig. Legalább mi is elmondhatjuk, hogy kikötőnkben horgonyoz az angol flotta.

— **Új könyvek:** Abafi, regény Jósika Miklóstól, egy kötet ára 30 pkr. Új olcsó kiadás. Heckenast Gusztávnál. — Sirály, regény, írta Szathmáry Károly. Második kötet. Müller Emilnél. Szerző költségen. — Degré Lajos novellái, két kötet. Müller Gyula sajátja. — Falusi Esték, III-dik füzete. Szerkeszti Vas Gereben. Kiadja Heckenast.

— Horvátország rendei elhatározzák, hogy Zágrábban egy állandó

nemzeti színházat emeljenek, mellyben saját nyelvükön tartassanak előadások. Mi, kik szinte tudjuk, mennyire drága kincsünk nekünk a pesti nemzeti színház, csak méltánylattal emlékezhetünk horvát rokonaink hasonló nemes törekvései felől.

— Pesten az egylovas bérkocsik nagy számra kezdenek szaporodni, e tekintetben még majd Debreczent is utolérhetjük.

— A kerti munka ideje elkezdődött, figyelmeztetjük kertészettel foglalkozó olvasóinkat Mayr, feldunasori virág- és vetemény-magkereskedésére, melly a kívántakból nagy választékosságot nyújt.

— Folyó hó 19-kén fog a Garay árvák részére rendezett hangverseny a Múzeum termeiben megtartatni. A kik figyelmeztetésünket későn olvassák, nem fognak beférni.

— Mi az a jótékony női egyesület? kérdező tőlünk valaki. Ez édes rokonaim, egy tiszteletré méltó társulat, melly a nyomoruság enyhítésére egyesült, melly a valódi szegényeknek ételt, kenyeret és tüzelő fát s pénzbeli segítséget nyújt, s a szűkölködőknek égbeküldött fohászaire felel. Látjátok ez mennyei hivatás: az Istenhez intézett kérelmeket teljesíteni. Kövessétek őket ti is, s ne engedjétek éhezni, fázni a szűkölködőt szomorú napjaiban.

Midőn egy részről alábbirt gyűjtőinknek buzgó fáradozásukért köszönetünket nyilvánítjuk, van szerencsénk tudatni, miszerint illető tisztelet példányaik rendeltetési helyeikre általunk elküldettek. — Pest, 1854. márczius 12.

A „Vasárnapi Ujság” kiadói.

Gyűjtők névsora, a „Vasárnapi Ujságra”:

Korponay György, Egerben. Kovács József, lyceumi tanár Egerben. Tavaszi János, ügyvéd Orosházán. Proszta János, elemi főtanító Palotán. Kiss Gábor, Miskolcon. Kádár Henrik, Csongrádon. Kovács Imre, Mágocsán. Királyföldi Endre, Pozsonyban. Gaál József, Monoron. Szabó Lajos, 8. osztálybeli tanuló Nagy-Körösön. Spühler Vilmos, főjegyző K. K. Halason. Bakos János, hités ügyvéd Ráczkevényben. Balogh László, Szegzárdon. Kálmán Károly postamester Füleken. Radies Pál, Hevesen. Somogyi Ferencz, Tátaban. Bárczy József, S. A. Ujhelyben. Regézi Nagy Miklós, Miskolcon. Hencz Károly, tisztartó Keszthelyen. Gaiger Benedek, Szombathelyen. Takács Lajos, hités ügyvéd Mező-Túron. Czilinger Mihály, gazdatiszt Szokolán. Cs. kir. járásbíró Mező-Túron. Rósás Bertalan, cs. kir. szolgabíró, N. Kanizsán.

Bécsi börze márczius	Távirati közlés						
	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Státuskötelezvény 5 %	847/8	—	—	85	85 1/2	86 1/8	86 3/8
dto. 4 1/2	—	—	—	—	—	—	76 3/4
1834-ki sorsjegyek 100 ftos	—	—	—	—	207	—	121
1839-ki „ 100 ftos	116 1/2	—	—	115 7/8	117 1/2	121	—
Bankrészevény darabja . . .	1221	—	—	1218	1227	1240	1240
Éjszaki vaspálya oszt. . . .	2185	—	—	2200	2220	2235	2220
Dunagőzhajózási részvény	—	—	—	580	—	615	612
Augsburg	1327/8	—	—	132 1/4	131 1/4	130 1/4	130 1/2
Hamburg 100 Beotallérért	98 1/2	—	—	98 1/4	97 1/4	96 3/4	—
London 1 font sterlingért .	12.57	—	—	12.53	12.47	12.44	12.46
Páris 300 frankért	157	—	—	155 1/2	154	153 1/4	135 1/4
Cs. kir. arany	—	—	—	—	—	—	—
Ezüst	131	—	—	131	130	129	129
Dunavizallás márcz.	5. 4' 0" 0" 0 fől.		8. 4' 1" 0" 0 fől.		11. 4' 8" 9" 0 fől.		

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.

2-ik szám.

HIRDETÉSEK.

Márczius 12-én 1854.

KÖZGYÜLÉS.

A szabadalmazott *tissamelléki* kölesőnösen *tűshárterítő* társulatnak felsőbb helyről engedélyezett *köszvény* folyó évi márczius 25-kén délelőtti 9 órakor fog Miskolcon, az igazgatói hivatalban tartatni.

Tárgyai lesznek:

1. az intézet állásáról évi jelentés. —
2. Az elnök, igazgató és igazgató tanács választása. —
3. Egyéb az intézet érdekében előfordulható tárgyak fölötti tanácskozás.

Kelt Miskolcon, február 10-én 1854.

(1) **Mary Pal**, m. k., társulati elnök.

Szántóvető eszközök.

Auguszt, szász-coburg-gothai herczeg, Felső-Magyarországon Gömörmegyébe kebelezett Rima-Szécsi szántóvető eszközök gyára igazgatósága részéről (utolsó posta Rima-Szombat) a tisztelt mezőgazdálkodó közönségnek tudat adatik, hogy azon már a gyakorlatban is hasznosnak tapasztalt szántóvető eszközeire, mellyek az 1853-dik évi utolsó pesti gépkiallítások arany érdempénzt nyertek, rendeléseket elfogad, és azok a megrendelés sora szerint teljesíteni fognak. — Az ezen egyszerű erősen készült

s olcsó szántóvető szerek folyóár-jegyzéke, s az azokali bánás iránti utasítás a megrendelők kívánságára megküldetendnek.

Kelt Rima-Szécsen, jan. havában 1854.

(1) **Fery Arnold**, gyárigazgató.

FELHÍVÁS.

Sopron-megyei kis-tatai helységben s annak határában behozandó arányosítás és tagosítás érdemében választott bíróság előtt indított tagosító és arányosító pernek Kis-Tatában a helyszínen leendő felvételére folyó 1854-ik évi márczius hó 16-ik napjának reggeli 9 órája határidőül kitézetvén; ezen határidőben és helyen a választott bíróság előtti megjelenésre minden, a kis-tatai helységen kívül, bárhol lakó vidéki közbirtokosok törvényesen idéztetnek.

Kelt Kis-Tatában; február-hó 1. napján 1854-ik évben.

(1) **Csupor Gábor** m. k., választott tagosító bíró.

Fehér czékla mag

szintgy takarmány- mint czukor-termelesre kitünő szép friss minőségben kapható **Mayr Karolynál Pesten,** duna-soron a „*söld kosorusok*.”

A FALUSI ESTÉK

harmadik füzete megjelent.

Kéretnek a tisztelt ivtartók, hogy a mennyiben a különböző vidékekről magán-alkalmak találkoznak, azokat egyetem-utczai (4-ik ház szám) könyvnyomdánkba utasítani sziveskedjenek, s ekkép néha némely helyre sikerülend gyorsabb szállítást eszközölnünk, mint ha talán mi a megyei székvárosokba intezzük küldeményeinket, általában pedig megjegyezzük, hogy a mint hirdette volt a hová egyenesen nem, vagy nehezen szállithatunk, azon esetben a megyei nagyobb városok könyvtáruai vagy könyvkötőikhez ezimezzük az előfizetett példányokat, az ivtartó urak ezime alatt.

Előfizetést az egész kiadásra még 2 bankó forintjával folyvást elvállalnak

Pest, márcziusban, 1854.

LANDERER és HECKENAST,

a „Falusi Esték” kiadói.

8000 darab szederfa,

(1) 2, 3, 4, 5 és 6 évesek, eladandók Pest közelében a *váczi-ut* mentében. — Bővebb értesítést nyerhetni Kilian György könyvkereskedésében a *váczi-utczában*, Parkfrier házban, Pesten.

Bika- és tehén-eladás.

Pázmány Dénes ur részéről közhírre tétetik: hogy Baracsán — Mártonvásár mellett — 4 darab két és három éves, hágásra alkalmas *schweitzer-bikák*, és 6 darab fiatal *schweitzer-tehenek* eladandók. (1)

Legujabb magyar könyvek.

Heckenast Gusztáv. pesti könyvkiadónál megjelent, és minden hiteles könyvárusnál kapható :

A TÖRÖKBIRODALOM LEIRÁSA,

kidolgozta Fényes Elek.

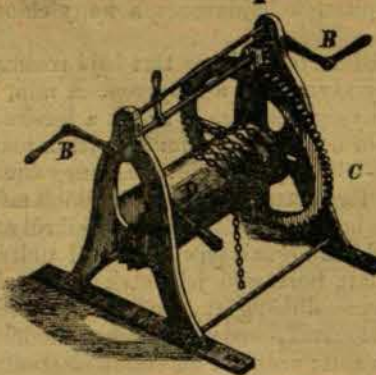
Az egész igen szép kiállítású munkának ára, mely 80 nagy 8-ad rétű ivből áll, a török birodalom színezett földabroszával együtt, 3 pengő forint.

E munka korszerűségét felesleges volna kiemelni; csupán azt tartjuk megemlítendőnek, hogy szerzője, ismert honi statisztikusunk, a török birodalmat is minden oldalról alaposan kívánván megismertetni: a török nemzetnek nem csupán régi, hanem újabb történetét is terjedelmesen rajzolja; a török nép jellemét, szokásait, az iszlám hit s korán bővebb megismertetését, a többi törökországi nemzetiségek és vallások leírásával; a török állam legujabb szervezetét, kormányzatát, száraz es tengeri haderejét, jövedelmét, gazdasági és műiparos termékeit, kereskedését, végre a birodalmat képező országok és tartományok földirati leírását a legjobb kutatók után adja elő.

Közöljük a munka tartalmát:

I. RÉSZ. A Törökbirodalom általános rajza. <i>I. Szakasz.</i> Történeti vázlat. a) A Törökbirodalom kifejlődése 550—1389. évig. b) A Törökbirodalom fénykora 1389—1575. évig. c) A Törökbirodalom hanyatlása 1575—1853. évig. <i>II. Szakasz.</i> Alkotrészei és kiterjedése. <i>III. Szakasz.</i> Népessége, nyelv és vallási tekintetben. <i>IV. Szakasz.</i> A török birodalmi népfajok. <i>V. Szakasz.</i> A török birodalmi vallásfelekezetek. <i>VI. Szakasz.</i> A török birodalom törvényhozása.	<i>VII. Szakasz.</i> Kormányzati szervezet. <i>VIII. Szakasz.</i> Katonai szervezet; száraz és tengeri haderő. <i>IX. Szakasz.</i> Közjvedelem. <i>X. Szakasz.</i> Nyers- és ipar-termények. Kereskedelem. II. RÉSZ. A törökbirodalom felosztása, s az egyes tartományok, s benne fekvő városok és nevezetesebb községek helyirati rajza. A) Europai Törökbirodalom. B) Ázsiai Törökbirodalom. C) Afrikai Törökbirodalom.

Elemi Géptan.

KÖZHASZNÁLATRA
írta Thuringer Ambró.

8-rét. Sok fametszetekkel. Füzve ára 48 pkr.

Az alkalmazás, melyet a gépek napjainkban nyerne, s a haszon, melyet azok a társalomra oly bőven árasztanak, világos tanubizonyosságai annak, miszerint a géptan a legszükségesebb s leghasznosabb ismeretek közt illő s méltó helyet foglal. Illy meggyőződésből jött létre e jelen munkácska, melynek szerkesztésében több, de különösen Baumgartner és Burg hason tárgy munkái szolgáltak forrásokul. Gépészeket képezni illy csekély terjedelmű iratnak célja nem lehetett; de igen olyanokat előterjeszteni, kiknek alkalmazása az életben oly gyakori, oly mindennapi, s kiket a mesteriségében haladni kívánó kézműves haszonnal olvashat, a most serdülő nemzedék pedig — ha csak egészen hátra maradni nem akarunk — többé nem nélkülözhet. A munkának igen mérsékelt ára s az előforduló tárgyaknak eléggé népszerű előadása re-

mélni engedi, hogy míg az érdekek tárgyatottabb kezekből jobb munkák jövednek létre, addig is jelen művecske mind főelemi-s alreal-iskoláinkban könnyen megszereshető hasznos kézikönyvvül szolgálhat. Ha irodalmunk e tekintetbeni hiányát némileg pótolni s az életbe vágó tudományoknak oly igen kívánatos terjesztésére az utat csak résznyire is egyenetlen sikerült, úgy célját elérte.

JÓSIKA Miklós regényei
uj olcsó kiadásban,
csak 30 pkr.
egy-egy kötet.

Megjelent: 1. 2. sz. *Abafi*. 2 kötetben. 1 pft.
Sajtó alatt: 3. sz. *Zólyomi*. 1 kötet 30 pkr.
Az egész gyűjtemény 24 kötetet foglal magában.

TOLDI.

KÖLTŐI BESZÉLY
TIZENKÉT ÉNEKBEN.

Írta

Arany János.

Második kiadás. Füzve 1 p. forint.

TIHAMÉR.

REGÉNY

Kisfaludy Károlytól.

Diszkiadás. — Füzve 48 p. krajczár.

MÁRCZIUS első vasárnapjától kezdve megjelenik :

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

Uj népszerű vállalat.

(Minden lapban legalább egy fametszés!)

Mik egy néplap kellekei?

Az, hogy érdekes legyen.
Az, hogy hasznos legyen.
És az, hogy olcsó legyen.

Ime vállalatunkról bizton hisszük elmondhatni, hogy mind e három tulajdonnal birni fog.

Úgy intézkedtünk,

hogy legjobb íróink írják,

hogy tartalma széles ismeretgazdagságot foglaljon magában,
és egész félévi előfizetési ára EGY PENGŐ FORINT legyen.

Alólirt felelős szerkesztő mellett, mint főmunkatársat JÓKAI MÓRT mutatjuk be, kik e népszerű vállalat számára a magyar irodalomnak e téren legelismertebb bajnokait leendőnek képesek egyesíteni.

S e meggyőződésben kezeskedni merünk, hogy a mit lapunk hasábjai nyújtani fognak, érdekes, ismeretterjesztő, mivellettő olvasmány lesz.

A népet — melynek pártolására számítunk — nem nézzük öntudatlan nyers tömegnek, melynek jó indulatát üres szemfényvesztések által szabad kizsákmányolni. hanem látjuk benne amaz ép, józan fajt, melynek megvannak nemesebb vágyai s tisztelteméltó érzelmei. Azon népet látjuk magunk előtt, mely, hogyha szentül is élni akar, ezt csak ismeretek és mivellettés árán válthatjuk meg.

A „VASÁRNAPI ÚJSÁG“

hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven meg fog jelelni, úgy hogy a fővárossal rendezett közlekedésben levő vidékeken már vasárnap olvasható legyen.

A lap rovatai következők lesznek:

Irodalom: Kedély és jellemképző olvasmányok. Költemények. Mulatságos elbeszélések. Ismeretések ajánlásra s nem ajánlásra méltó művekről. Történelmi képek. Jellemrajzok. Elejtirások.

Ipar és gazdaság körüli ismertetések.

Korszerű ismeretek. Népek, tájak, szokások leírása; újabb fölfedezések, utleírások hazai s külföldi tájakról.

Heti értesítő. Mind arról, a mi a nagy és kisvilágban érdekes és nevezetes történik, különös tekintettel Budapestre.

Haztartási szabályok. Gazda, gazdaszszony, kertész, méhészt, szakács stb. tanácsadója.

Természettudományi fejtegetések.

Heti vásár. Apró tudnivalók, mulatságos mendemondák, tréfák, sértegetés nélkül.

Tarogató. Hét országra szóló ajándékok.

Az első szám márczius első vasárnapján jelenik meg.

Előfizetési díj helyben a kiadó-hivatalnál:

Márczius, aprilis, majus és junius hónapokra, azaz: négy hónapra 40 pkr (Házhoz küldve 1 pengő forint.)

Márcziustól fogva utolsó decemberig, azaz: tíz hónapra 1 ft. 40 kr. pp. (Házhoz küldve 2 forint 24 krajczár pengő pénzben.)

Postán elküldve minden egyéb költség nélkül;

Márczius, aprilis, majus és junius hónapokra, azaz: négy hónapra 1 pft. Márcziustól fogva utolsó decemberig, azaz: tíz hónapra 2 ft. 24 kr. pp.

Az előfizetési díj az alulirt kiadókhöz bérmentve utasítandók.

Tíz előfizetett példányra egy ingyenpéldány bérmentve küldetik.

LANDERER és HECKENAST,

kiadók.

(Egyetem-utca 4. szám alatt.)

PÁKH ALBERT,

felelős szerkesztő.